

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Sustainable food systems: Cluster approaches in the bio-based economy

Summary

EU Clusters Talks
15 November 2023, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Generativní umělá inteligence: potenciál a výzvy pro podnikové aplikace

SHRNUTÍ

European Cluster Collaboration Platform zorganizovala přednášku EU Clusters Talk, která proběhla 15. listopadu 2023 a jejímž cílem bylo diskutovat o hodnotě biohospodářství pro bezpečnější a udržitelnější potravinové systémy, o problémech a překážkách při jeho zavádění a o úloze klastrových organizací v této transformaci.

Program přednášky:

Moderátorka: Zivile Kropaite

1. ECCP novinky

Nina Hoppmann, členka týmu, ECCP

2. Společná zemědělská politika (SZP) a bioekonomika

Tsjerk Terpstra, DG AGRI, Evropská komise

3. Společný podnik Circular Bio-based Europe

Nicoló Giacomuzzi-Moore, výkonný ředitel, CBE JU

4. Panelová diskuze

Stephen Barry-Hannon, Vedoucí výzkumný pracovník a projektový manažer, Circular Bioeconomy Cluster South-West

Susana Caio, projektová manažerka, InovCluster

Yuan Chai, referent pro mezinárodní vztahy, Wagralim

5. Možnosti financování

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

Klíčová sdělení

- Strategické plány společné zemědělské politiky (SZP) vypracované členskými státy zahrnují cíle v oblasti biohospodářství.
- CBE financuje stěžejní a demonstrační zařízení po celé Evropě, která ukazují potenciál biohospodářství v evropských zemích.
- Mnoho klastrových projektů vychází z potřeb členů, které zahrnují řešení nedostatku dovedností nebo valorizační procesy.
- Mezi výzvy pro společnosti patří nedostatečná standardizace, vysoká technologická rizika, přístup k surovinám, vysoké počáteční investiční náklady a poptávka na trhu.
- Klastry prosazují komplexní přístup zahrnující vládu, akademickou obec, výzkumná a vývojová centra, výrobní podniky, podniky zabývající se zpracováním zbytků, odborné a vzdělávací instituce.

1. ECCP novinky

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

Po úvodním slovu moderátorky Zivile Kropaite byly představeny následující novinky:

1. Zapište si datum příští evropské klastrové konference, která se bude konat 7.-8. května 2024. [Zde](#) můžete zasílat nápady na témata a řečníky.
2. [Živý přenos ze shromáždění malých a středních podniků](#), které se koná 13.-15. listopadu ve španělském Bilbau.
3. Výzva k podání přihlášek do [Cluster Booster Academy](#).
4. Otevřená výzva k pořádání dalších akcí "[Clusters meet Regions](#)" v letech 2024/2025.
5. [Průzkum zpětné vazby](#) pro uživatele ECCP.

2. Společná zemědělská politika (SZP) a bioekonomika

Tsjerk Terpstra, DG AGRI, Evropská komise

Tsjerk Terpstra představil vývoj a současný stav politiky biohospodářství v rámci společné zemědělské politiky (SZP). Podal krátký historický přehled, v němž zdůraznil přijetí první strategie pro biohospodářství v roce 2012, její aktualizaci v roce 2018 a zprávu o pokroku, která vedla k závěrům Rady vyzývajícím k aktualizaci politiky pro období od roku 2027. Vysvětlil, že 10 členských států má specializované plány pro biohospodářství na vnitrostátní úrovni.

Cíle SZP zahrnují aspekty biohospodářství, které se týkají "opatření v oblasti změny klimatu" a "živých venkovských oblastí". Podrobněji to zahrnuje podporu obnovitelných zdrojů energie a podporu zaměstnanosti, růstu, sociálního začlenění a místního rozvoje ve venkovských oblastech. Tsjerk Terpstra vysvětlil, že strategické plány SZP vypracované členskými státy zahrnují cíle v oblasti biohospodářství. Tyto plány zahrnují posouzení konkrétních potřeb, jako jsou požadavky na biomasu, a provádění kombinace intervencí k uspokojení těchto potřeb. Základními kameny těchto intervencí jsou investice, spolupráce, výměna znalostí a opatření v oblasti životního prostředí a klimatu.

Tsjerk Terpstra ukázal ukazatele v rámci monitorování a hodnocení SZP, které pomáhají měřit výkonnost politiky, včetně ukazatelů dopadu a výsledků týkajících se investic do udržitelné energetiky a klimatu. Neexistují však žádné specifické ukazatele zaměřené výhradně na bioekonomiku. Na závěr uvedl příklad úlohy obnovitelné energie v biohospodářství a ukázal, že v současných strategických plánech SZP jsou na výrobu energie z obnovitelných zdrojů vyčleněny významné megawatty.

3. Možnosti financování

Nicoló Giacomuzzi-Moore, výkonný ředitel, CBE JU

Nicoló Giacomuzzi-Moore hovořil o úloze a iniciativách CBE JU při prosazování řešení založených na biologických produktech a přispívání k cílům evropské Zelené dohody. Uvedl stručnou historii organizace a zmínil její založení v roce 2021 jako nástupce společného podniku BBI. CBE JU je partnerstvím veřejného a soukromého sektoru s celkovým rozpočtem 2 miliardy eur, přičemž polovinu financuje Evropská unie a druhou polovinu z věcných příspěvků konsorcia bioodvětví. Společný podnik CBE se zaměřuje na urychlení inovací a vývoje řešení na bázi biologických materiálů a na překlenutí rozdílu mezi vysoce kvalitním evropským výzkumem a uplatněním na trhu.

Společný podnik CBE podporuje koordinační a podpůrné akce, výzkumné a inovační akce a inovační akce pro projekty vyššího TRL. Nicoló Giacomuzzi-Moore zdůraznil význam zapojení

průmyslových a výzkumných subjektů pro posun inovací na tržní úroveň. Významná část finančních prostředků směřuje do malých a středních podniků, které jsou pro evropské inovace klíčové. Financované projekty pokrývají širokou škálu odvětví, včetně zemědělsko-potravinářského, se zaměřením na vytváření synergií mezi různými aktéry, jako jsou začínající podniky, velké společnosti a výzkumná centra.

Poté Nicoló Giacomuzzi-Moor uvedl konkrétní příklady stěžejních a demonstračních zařízení financovaných společným podnikem CBE v Evropě a zdůraznil rozšíření a potenciál biohospodářství v Evropě. Cílem stěžejního projektu PLENITUDE v Nizozemsku je vytvořit první rozsáhlou, nejlevnější a bezodpadovou biorafinérii svého druhu, která bude vyrábět mykoprotein z levných udržitelných surovin. Nově oceněný projekt SYLPLANT zavede v průmyslovém měřítku technologii, která transformuje nedostatečně využívané vstupní suroviny, jako jsou zemědělské nebo lesnické zbytky s kvasinkami, za účelem výroby 10 000 tun bílkovinných složek ročně při minimalizaci emisí CO₂.

Pokud jde o výzvy, kterým biohospodářství čelí, zmínil přijetí inovativních produktů na trhu, problémy s financováním a potřebu standardizace bioproduktů. Zdůraznil význam překonání těchto výzev pro plné využití potenciálu biohospodářství. Závěrem Nicoló Giacomuzzi-Moor vyzval k účasti na nadcházejícím fóru zúčastněných stran CBE JU a vyzdvihl snahu o zvýšení účasti zemí střední a východní Evropy, přičemž upozornil na jejich silný potenciál z hlediska dostupnosti biomasy a zemědělských odvětví.

4. Panelová diskuze

Panelisté diskutovali o problémech a překážkách při zavádění biohospodářství, o výhodách spolupráce a o projektech, které podporují inovace a zvyšování kvalifikace.

Susana Caio hovořila o výzvách pro biohospodářství, které spatřuje v nedostatečně účinném vytváření sítí a propojení mezi různými zúčastněnými stranami, včetně vládních orgánů, společností a dalších relevantních aktérů. Tato výzva je zásadní, protože sladění a koordinace mezi těmito skupinami jsou nezbytné pro efektivní postup při řešení otázek, jako je potravinový odpad, který představuje významný problém. Poznamenala, že ačkoli jsou společnosti v Portugalsku nadšené a ochotné jednat, zejména při řešení problému plýtvání potravinami, úspěch těchto iniciativ závisí na vývoji vzájemně propojených strategií.

Stephen Barry-Hannon se podělil o informace o jejich činnosti a strategii podpory biohospodářství. Klastř se zaměřuje na hodnotové řetězce v oblasti zemědělství, mořského prostředí a odpadů, a proto jeden z jejich projektů zahrnuje řešení problematiky městského odpadu. K výzvám, které popsala Susana, zmínil potřebný posun od konkurenčních obchodních praktik k modelům založeným na větší spolupráci a kooperaci. Cílem tohoto přístupu je podpořit vzájemné propojení a společné výhody mezi různými zúčastněnými stranami. Za tímto účelem se jejich klastř zaměřuje na individuální potřeby svých členských společností a současně identifikuje potenciální synergie a příležitosti ke spolupráci.

Yuan Chai hovořil o zapojení své organizace do evropských projektů zaměřených na zhodnocování odpadních toků a zvyšování odolnosti zemědělsko-potravinářského ekosystému. Jejich klastř, který má více než 300 členů, převážně malých a středních podniků, odráží realitu evropského zemědělsko-potravinářského ekosystému, kde převažují menší společnosti. Jejich úsilí v oblasti udržitelnosti a bioekonomiky je začleněno do širších strategií udržitelnosti a oběhového hospodářství. Od roku 2012 povzbuzují aktéry napříč hodnotovým

řetězcem od farmy po vidličku, aby přispívali k odolnějšímu ekosystému. Představila euroklastř "B-Resilient", jehož cílem je podpořit konkrétní propojení a projekty mezi malými a středními podniky. Najdou zde vysoce kvalitní projekty dodávané malými a středními podniky a velký počet žádostí svědčil o zájmu podniků. Kromě toho klastř analyzuje situaci v oblasti biomasy v Evropě s cílem identifikovat regiony a země s vysokým objemem specifických toků odpadu a prozkoumat, jak lze technologie a zkušenosti s valorizací přenést do jiných regionů.

Susana Caio hovořila o úspěšném projektu zaměřeném na řešení nedostatku dovedností zjištěných v odvětví biohospodářství, zejména pokud jde o zhodnocování vedlejších produktů a odpadů v zemědělsko-potravinářském průmyslu. Jedná se o projekt Erasmus+, jehož cílem je vytvořit nový profesní profil na trhu. Kurz, který trvá přibližně 55 hodin a je volně přístupný, se zabývá tématy, jako jsou technologie pro zhodnocování vedlejších produktů v zemědělsko-potravinářském odvětví, tržní trendy a příležitosti a způsoby, jak rozvíjet nové obchodní modely týkající se těchto vedlejších produktů. Primární cílovou skupinou jsou pracovníci z odvětví potravinářského průmyslu a studenti se zaměřením na bioekonomiku, zemědělství nebo životní prostředí.

Stephen Barry-Hannon informoval o dvou projektech zaměřených na řešení nedostatku dovedností a podporu inovací v oběhovém biohospodářství v Irsku. První projekt, BioDirect, je zaměřen na urychlení inovací v oblasti produktů a řešení oběhového biohospodářství ve čtyřech cílových odvětvích: zemědělství, textil, obaly a stavebnictví. Projekt zahrnuje vedoucí představitele odvětví, kteří provádějí analýzy hodnotového řetězce s cílem identifikovat dvě výzvy pro každé odvětví, které jsou následně vypsány jako soutěž s cílem inspirovat inovace na celém ostrově. Druhý projekt, Target Circular, je mezinárodní spolupráce mezi Irskem, Finskem a Norskem. Zaměřuje se na zhodnocování a inovace v pozemním a mořském zemědělství se zvláštním důrazem na lesnictví ve Finsku. Cílem je poskytnout poradce pro rozvoj podnikání s vědecky orientovaným přístupem na pomoc společnostem v oblasti bioekonomiky. Spolupráce s univerzitami hraje v těchto projektech zásadní roli, neboť získané údaje a informace o trhu jsou přímo využívány ve vzdělávacích kurzech a modulech, čímž se řeší nedostatek kvalifikovaných pracovníků.

Řečníci zmínili další úzká místa, kterými jsou:

- **Regulace a dodržování předpisů:** Pro usnadnění růstu biohospodářství je zapotřebí jasnější regulace a lepší mechanismy dodržování předpisů.
- **Nedostatečná standardizace:** Je obtížné zefektivnit procesy a produkty v různých regionech a na různých trzích.
- **Technologická rizika:** Se zaváděním nových technologií v bioekonomickém odvětví jsou spojena rizika, která je třeba řešit prostřednictvím výzkumu a vývoje.
- **Poptávka a povědomí na trhu:** Poptávka na trhu po nových produktech vyvinutých z vedlejších produktů je omezená, částečně kvůli nedostatečnému povědomí veřejnosti. Zásadní význam má zvyšování povědomí a vzdělávání spotřebitelů o výhodách těchto produktů.
- **Přístup k surovinám:** Pro nové společnosti v odvětví biohospodářství může být získání přístupu k surovinám náročné, protože stávající společnosti se zaměřují na výrobu svých primárních produktů a nemusí upřednostňovat poskytování vedlejších produktů pro sekundární zpracování. Je třeba vyváženě využívat vedlejší produkty a vedlejší toky

v rámci samotného zemědělsko-potravinářského odvětví, a ne je převádět primárně na výrobu energie.

- **Vysoké počáteční investiční náklady:** Značné počáteční investice potřebné pro založení bioprůmyslu odrazují mnoho potenciálních účastníků trhu.

Řečníci zdůrazňují, že k překonání těchto výzev je třeba komplexní přístup zahrnující vládu, akademickou obec, výzkumná a vývojová střediska, výrobní společnosti, společnosti zabývající se zpracováním zbytků, odborné a vzdělávací instituce a další zúčastněné strany. Yuan Chai hovořil o úloze veřejného financování, které může pomoci malým a středním podnikům a podpořit podnikatelského ducha. Existují však překážky, pokud jde o poskytování podpory zprostředkujícím odvětvím, jako jsou nové strojírenské společnosti, které jsou nezbytné pro zhodnocování vedlejších produktů a vedlejších toků v zemědělsko-potravinářském průmyslu.

5. Možnosti financování

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

Na závěr se Nina Hoppmannová podělila o následující příklady možností financování:

1. [From silos to diversity – small-scale bio-based demonstration pilots](#); přihlášky do 22. února 2024 a 17. září 2024.
2. [Circular bioeconomy start-up villages](#); přihlášky do 22. února 2024.
3. [Bioeconomy project development assistance](#); přihlášky do 22. února 2024.
4. Příležitosti pro MSP v rámci Euroclusters jsou dostupné na [European Cluster Collaboration Platform](#).